

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
Az AJB-1363/2014. számú ügyben**

Előadók: dr. Berkes Lilla
dr. Csink Lóránt

Az eljárás megindítása

A panaszos azért fordult hozzám, mert lakásszerzési kedvezményt kívánt érvényesíteni, azonban ettől állítása szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) ügyfélszolgálati munkatársai által adott hibás tájékoztatás miatt elesett. Az ügyben felmerült a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggő visszásság, ezért vizsgálatot indítottam, mely során megkerestem a NAV Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatóságának elnökét.

Megállapított tényállás

1. A panaszban foglaltak szerint a panaszos ingatlanai 2006-os értékesítéséből származó jövedelme után 2007-ben befizetett adóból kívánt lakásszerzési kedvezményt érvényesíteni. Előadta, hogy 2011 szeptemberében a NAV XIII. kerületi Petneházy utcai, majd a Krisztina körüti ügyfélszolgálatán is azt a tájékoztatást kapta, hogy adóévekben kell számolni a határidőt, az adó megfizetésétől számítva, így 2012. december 31-ig van lehetősége a kedvezménnyel élni. Időközben jogi állásfoglalást is kért elektronikus levélben, az adóhatóság honlapján keresztül. Mivel nem érkezett válasz, 2011. november 1-jén ismételten a Petneházy utcai ügyfélszolgálatához fordult, ahol már arról tájékoztatták, hogy a határidő 2011. december 31-én telik le. 2011. december 3-án újra jogi állásfoglalást kért, immár írásban. Végül telefonon sikerült beszélnie a jogi osztállyal, ahol azt mondták, hogy a szerződés aláírásának dátumától kell számítani a 60 hónapot, így a kedvezmény érvényesítésére nyitva álló határidő letelt. A panaszos ezt követően, 2012. január 3-án, írásban méltányossági kérelemmel fordult a NAV-hoz, melytől választ először májusban kapott, egy tájékoztató levél formájában. 2012. június 18-án a NAV felügyeletét ellátó Nemzetgazdasági Minisztériumhoz fordult, ahonnan kérelmét 2012. július 25-én tették át a NAV elnökéhez, amely 30 nappal később a NAV Észak-budapesti Adóigazgatóságához továbbította kérelmét. Ezt követően született határozat az ügyében, melyben méltányossági kérelmét elutasították.

2. A NAV Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatóságának elnöke megkeresésemre az alábbiakról tájékoztatot.

2.1. Az ingatlan és a vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelmet – a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban: Szja tv.) hatályba lépése óta – adó terheli, amelyet az adóbevallásra vonatkozó szabályoknak megfelelően kell megállapítani és megfizetni. A jogalkotó ugyanakkor a lakásvagyon mobilitása és növelése szempontjából fontosnak tartotta, hogy az ismételten lakásra fordított ilyen típusú jövedelem ne viseljen adót. Ezért a törvény rendelkezései lehetővé tették/teszik az adó visszatartását, illetőleg visszaigénylését akkor, ha a lakáscélú felhasználás megvalósul. Az adó visszatartása (visszaigénylése) a lakáscél tényleges megvalósulásához kötődik.

A lakásszerzési kedvezményre vonatkozóan a jogszabályi környezet változott ugyan, azonban a konkrét ügyben az Szja tv. 2007. december 31-én hatályos 63. §-a (1)-(5) bekezdéseit kell alkalmazni, ha a magánszemély a lakásszerzési kedvezményt érvényesíti, mivel az ingatlanszerzésre 2008. január 1-jét megelőzően került sor.

Az Szja tv. 2007. december 31-én hatályos 63. § (2) bekezdése alapján a befizetett adóból visszajárt (vagy nem kellett azt megfizetni) az ingatlan, vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem azon része utáni adó (lakásszerzési kedvezmény), amely összeget a magánszemély saját maga vagy közeli hozzátartozója, volt házastársa részére a

jövedelem megszerzésének időpontját megelőző 12 hónapon vagy az azt követő 60 hónapon belül lakáscélú felhasználásra fordított (lakásszerzési kedvezmény alapja).

A jogintézmény lényege abban állt, hogy ha – az ingatlan és vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelmet vagy annak egy részét a magánszemély a jövedelem megszerzését megelőző 12 hónapon belül, vagy az adóbevallás benyújtására nyitva álló határidőig saját maga vagy közeli hozzátartozója, illetve volt házastársa részére lakáscélú felhasználásra fordította, akkor a lakáscélra fordított jövedelem után az adót nem kellett megfizetnie, vagy – a lakáscélú felhasználás nem valósult meg az adóbevallás benyújtására nyitva álló határidőig, akkor a magánszemélynek az adót be kellett fizetnie, de a befizetett adóból visszajárt az ingatlan és vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem azon része utáni adó, amely összeget saját maga vagy közeli hozzátartozója, volt házastársa részére a jövedelem megszerzésének időpontját követő 60 hónapon belül lakáscélú felhasználásra fordított. Ez utóbbi esetben a magánszemély a lakásszerzési kedvezményt az igazolt lakáscélú felhasználás adóhatóságnak törtéző bejelentésével (kérelem benyújtásával) egyidejűleg adó-visszaigényléssel érvényesíthette.

Az Szja tv. 63. § (2) bekezdésében meghatározott határidőn belül (60 hónap) megvalósult lakáscélú felhasználás kedvezménye az adó megállapításához való jog elévüléséig bármikor érvényesíthető, tehát az ingatlan értékesítéséből származó jövedelem bevallása évének utolsó napjától kell számítani az 5 év elévülést.

A lakásszerzési kedvezménnyel kapcsolatosan tehát két fontos, egymástól eltérő határidőt szükséges megkülönböztetni.

– Az Szja tv. 63. § (2) bekezdésében foglalt lakáscélú felhasználás határideje, ami nem más, mint az a határidő, ameddig az ingatlan átruházásából származó jövedelmet lakáscélú felhasználásra kell fordítani. Ez a jövedelem megszerzésének időpontját követő 60 hónap (5 év). Az Szja tv. 59. §-a alapján az ingatlan átruházásából származó jövedelmet azon a napon kell megszerzettnek tekinteni, amikor az erről szóló érvényes adásvételi szerződést az ingatlanügyi hatósághoz benyújtották.

– A másik fontos határidő – a lakáscélú felhasználásra rendelkezésre álló 60 hónapos határidőn belül történő megvalósulása esetén – a lakásszerzési kedvezmény érvényesítésére, azaz a befizetett adó visszaigénylésére nyitva álló határidő (elévülési határidő).

A lakáscélú felhasználás megvalósulása esetén a kedvezmény érvényesítésével kapcsolatban az Szja. tv. konkrét határidőt nem határoz meg, mert arra az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Art.) 164. § (1) bekezdésében foglalt általános elévülési határidőre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. E rendelkezés alapján az adó megállapításához való jog annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével (ezen év utolsó napján) évül el, amelyben az adóról bevallást, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni.

Mindezek alapján tehát a lakáscélú felhasználás határideje és a lakáscélú felhasználás megvalósulása esetén a lakásszerzési kedvezmény érvényesítésének (a befizetett adó visszaigénylésének) határideje elválik egymástól, nem esik egybe.

2.2. A panaszos által előadottak szerint 2000-ben öröklés útján megszerzett két ingatlanát 2006. november 7-én kelt szerződéssel értékesítette és ez utáni személyi jövedelemadó fizetési kötelezettségét 2007-ben teljesítette.

A lakáscélú felhasználás határideje – vagyis az a határidő, ameddig az ingatlan átruházásából származó jövedelmet lakáscélú felhasználásra kellett volna fordítani – pontosan nem határozható meg. Az adózó ugyanis a szerződéssel kapcsolatos konkrét információkat nem közölte, így nem ismert, hogy a 2006. november 7-én kelt adásvételi szerződést mikor nyújtották be az ingatlanügyi hatósághoz. Mivel az ingatlanok címe, vagy a vevők adatai sem ismertek, hivatalból sem azonosíthatóak a szerződések.

Ugyanakkor általánosságban elmondható, hogy 2006. évi ingatlanértékesítés esetén az utólagos lakáscélú felhasználásra nyitva álló határidő 2011. ugyanazon hónapjának a napján járt le, melyen az eladásra vonatkozó érvényes adásvételi szerződés 2006-ban a földhivatalhoz benyújtásra került.

Vagyis az adózónak eddig az időpontig kellett volna az ingatlan átruházásából származó jövedelmet lakásszerzési célra felhasználnia.

Amennyiben a panaszos ezen lakáscélú felhasználásra rendelkezésre álló 60 hónapos határidőn belül:

- belföldön lévő lakás tulajdonjogát, lakáshoz kapcsolódó földhasználati jogot adásvételi vagy más visszterhes jogcímen megszerzi,
- belföldön fekvő lakótelek tulajdonjogát adásvétel vagy más visszterhes szerződés keretében megszerzi, ha azon a magánszemély, közeli hozzátartozója vagy volt házastársa az Szja tv.-ben meghatározott időtartamon belül lakóingatlant épít, építtet,
- belföldön lakást épít, építtet,
- belföldi lakás alapterületét növeli, ha legalább egy lakószobával bővül a lakás,
- belföldön lévő lakásnak legalább a szerződés megkötésének éve és az azt követő öt év hasznélvezetét, használatát vagy bérleti jogát megszerzi,
- idősök otthonában vagy a fogyatékos személyek lakóotthonában biztosított férőhelyet megszerzi, ha a jogra sem visszavásárlási, sem pedig továbbértékesítési jog nincs (ideértve a térítés díj előre történő megfizetését is),

akkor a befizetett adó visszaigénylésére elévülési határidőn belül lett volna jogosult. A lakásszerzési kedvezmény utólagos érvényesítésére (azaz a megfizetett adó visszaigénylésére) nyitva álló határidő – figyelemmel arra, hogy 2006. évi jövedelemszerzésről a bevallást 2007. május 21-ig kellett megtenni, ezáltal 2007. december 31. napjától számított öt év elteltével – 2012. december 31. napján járt le.

A panaszos esetismertetése hiányos, illetve pontatlan a tekintetben, hogy első alkalommal nem 2011 szeptemberében az ügyfélszolgálatokon, hanem már egy évvel korábban, *2010. november 2-án az adóhatóság internetes oldalán keresztül e-mailben kért tájékoztatást a lakásszerzési kedvezménnyel kapcsolatos szabályokról*. Ezt nyilvántartásba vette az adóhatóság Általános Tájékoztató Rendszere. Ebben előadta, hogy a 2000-ben öröklés útján megszerzett két ingatlanát 2006. november 7-én kelt szerződéssel értékesítette és a személyi jövedelemadó fizetési kötelezettségét 2007 nyarán teljesítette. Továbbá, tudomása szerint 2006-ban érvényben volt egy jogszabály, miszerint az ingatlaneladásból származó befizetett személyi jövedelemadó 60 hónapon belül visszajár, ha másik lakóingatlant vásárol. A rendszeradatok tanúsítják, hogy az e-mailre a válaszlevél 2010. december 7-én 10:55:59-kor – szintén elektronikus úton, az ügyfél által megadott e-mail címre – megküldésre került.

A tájékoztatás a határidővel kapcsolatos kérdésekre akként reagált, hogy idézte az Szja. tv. 59. §-át hozzáfűzve, hogy a panaszosnak az adásvételi szerződés földhivatalhoz történő benyújtásának napjától számított 60 hónapon belül kell ingatlant vásárolnia, amennyiben lakásszerzési kedvezményt érvényesíteni kívánja. A tájékoztatásban a fentiekén túl még arra is felhívták az adózó figyelmét, hogy a 7002/2008. (AEÉ 6.) APEH irányelv rendelkezik a lakásszerzési kedvezmény adó-visszaigénylésének és visszafizetésének lebonyolításáról, valamint az ingatlanértékesítésből származó jövedelem 2008. január 1-jét követő felhasználásáról. A részletszabályokat tartalmazó irányelv közvetlenül elérhető az internetről, a jogtárból, illetve az SZJA tv. vonatkozó pontjánál).

Utólag nem állapítható meg, hogy az adózó ténylegesen kivel, mikor és milyen tartalmú beszélgetést folytathatott. Ugyanakkor 2011. december 27-én a telefonbeszélgetés napján, a lakásvásárlásra nyitva álló határidő már valóban letelt, ha a szerződést legkésőbb 2006. december 27-ig a földhivatalhoz benyújtották.

Az adózó 2012. január 3-án arra hivatkozással, hogy mindenben a törvényeket betartva, az adóhatósági ügyintézők tanácsa alapján járt el, kérelemmel fordult az adóhatósághoz, melyben a határidő 2012. december 31-ig történő meghosszabbítását kérte méltányosságból. Tekintettel arra, hogy ezen határidő méltányosságból történő meghosszabbítását az Szja. tv. vonatkozó rendelkezései nem teszik lehetővé, az adóhatóság a 2012. április 24-én kelt levelével, az irányadó jogszabályi rendelkezések ismertetésével tájékoztatta az adózót. A levél kitért arra is, hogy amennyiben adózó a kérelmét a tájékoztatás ellenére is fenntartja, beadványa határozati formában kerül elbírálásra.

A tértivevény tanúsága szerint a tájékoztatás 2012. május 2-án kézbesítésre került, az adózó ezt követően a kérelem fenntartására utaló beadványt az adóhatósághoz nem nyújtott be.

Az adózó 2012. június 18-án a NAV felügyeletét ellátó Nemzetgazdasági Minisztérium Adóügyi Államtitkárához fordult az adóhatósági eljárást illető felülvizsgálati kérelemmel, amely hatáskör hiánya miatt áttételre került a NAV elnökéhez.

A NAV Központi Hivatal Törvényességi és Felügyeleti Főosztálya 2012. július 25-én további ügyintézés végett megküldte a kérelmet az illetékes Észak-budapesti Adóigazgatóság igazgatójának, azzal a felhívással, hogy adózó beadványát határozati formában bírálják el.

A NAV Észak-budapesti Adóigazgatósága a 2012. augusztus 10-én kelt határozatával adózó lakásszerzési kedvezmény adó-visszaigénylés határidejének méltányosságból történő meghosszabbításra irányuló kérelmét elutasította.

A határozatot 2012. augusztus 15-én átvették, 2012. augusztus 31-én pedig jogerőre emelkedett. A panaszos 2012. november 21-én felülvizsgálati kérelem elnevezésű beadványt nyújtott be, melyben kérte, hogy az adóhatóság egyedi elbírálás alapján méltányosságból terjessze ki számára a lakásszerzési kedvezmény visszaigénylési határidejét, vagy járjon el az önhibáján kívül elszenvedett anyagi kár megtérítésének ügyében.

A beadványt az első fokú hatóság tartalma alapján minősítette, és egyrészt, mint felügyeleti intézkedés iránti kérelmet felterjesztette az elbírálásra hatáskörrel rendelkező II. fokú szervhez, másrészt a beadvány kártérítési igényre vonatkozó része miatt megküldte a Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatóság Jogi és Koordinációs Főosztálya részére is.

A II. fokú hatóság, a NAV Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatóság Hatósági 7. Osztálya a teljes ügy kivizsgálása után, 2013. február 11-én a felügyeleti intézkedés mellőzéséről döntött. Az indokolás szerint „arra tekintettel, hogy az Szja. tv. 63. § (2) bekezdése kógens módon rögzíti, hogy az utólagos lakáscélú felhasználásra a jövedelemszerzést követő 60 hónapon belül van lehetőség, és miután sem az Szja. tv., sem pedig egyéb jogszabály nem biztosít lehetőséget a felhasználásra nyitva álló határidő kiterjesztésére, ezért az első fokú adóhatóság a 2012. augusztus 10. napján kelt határozatában jogszerűen utasította el az adózó lakáscélú felhasználás határidejének meghosszabbítására irányuló kérelmét.” A felettes hatóság kitért arra is, „hogy a panaszos jogorvoslati kérelmében előadott azon hivatkozás, miszerint, ha korábban megfelelő tájékoztatást kapott volna, akkor az általa megvásárolni kívánt ingatlan eladójával az adásvételi szerződést korábban aláírta volna, nem helytálló. A konkrét tájékoztatást a felhasználással összefüggésben ugyanis már 2010 decemberében megkapta, ezáltal megfelelő körültekintéssel eljárva a felhasználásra nyitva álló határidő lejártát megelőzően lett volna lehetősége a lakásvásárlás realizálására.”

A felügyeleti intézkedés mellőzéséről szóló tájékoztatást 2013. március 4-én vették át.

Az adóhatóság megvizsgálta adózó kártérítés iránti igényét is, ami az akkor hatályban volt Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339. § (1) bekezdésében foglalt feltételek (jogellenes magatartás, bekövetkezett kár és a kettő közötti okozati összefüggés) hiányában elutasításra került. A tájékoztatást 2012. december 21-én kézbesítették.

3. A megkeresésben szereplő konkrét kérdéseimre – melyek az email-en keresztül érkező kérdésekre való válaszadás módjára, az ügyfélszolgálati tájékoztatásra, a panaszosnak adott válasz formájára, illetve arra irányultak, hogy élt-e a panaszos iratbetekintési kérelemmel – az alábbi válaszokat kaptam.

Az adóhatóság az internetes honlapján (www.nav.gov.hu, illetve régebben www.apenh.hu Kapcsolat menü) keresztül beérkező tájékoztatást kérő e-mailekre elektronikus úton válaszol. A NAV Általános Tájékoztató Rendszere kifejezetten általános adójogi tájékoztatásra hivatott, jogszabály-értelmezési kérdések megválaszolásával, eljárási útmutatással nyújt segítséget az adózók számára internetes honlapján keresztül. Az adóhatósághoz ilyen módon beérkező e-mail elektronikus iktatószámot kap, ez alapján kísérelhető figyelemmel az e-mail további sorsa.

A válaszlevél szintén elektronikus úton kerül megküldésre minden esetben az ügyfél megadott e-mail címére. A rendszerben a beérkezett ügy csak a válaszlevél kiküldésével kerül lezárásra, annak törlésére, kézi lezárására az ügyintézőknek nincs jogosultsága. Ennek köszönhetően gyakorlatilag elkerülhető az, hogy bármely kérdés megválaszolás nélkül maradjon.

Az azonban, hogy az adózók az elektronikus válaszlevél tartalmát ténylegesen megismerik-e, nem ellenőrizhető. Ugyanis az adóhatóság Általános Tájékoztató Rendszere – tekintve, hogy a kézbesítéshez nem fűződik joghatás – nem rendelkezik visszaigazolással arról, hogy a levelet megnyitották-e, illetve nem került-e spam-gyűjtőbe, vagy az ügyfél véletlenül nem törölte ki azt.

A rendszeren keresztül kiküldött e-mailek azonban nyilvántartási számuk alapján az adóhatóság számára visszakereshetők, így annak tartalma utólag is megismerhető.

Ha az ügyfél a kérdését esetleg mégsem az adóhatóság honlapján keresztül, a külön erre üzemeltetett rendszeren keresztül teszi fel, de ennek ellenére azt valós, hivatalos adóhatósági e-mail címre küldi, úgy az is megválaszolásra kerül. (Az ügyrend alapján megküldik a hatáskörrel rendelkező főosztály részére.) Nyilvántartásukban azonban ilyen, más úton érkezett e-mail nem szerepel. Ezért a panaszos által hivatkozott 2011. évi e-mail, melyre állítása szerint választ nem kapott, nem beazonosítható, így nem állapítható meg, hogy a panaszos ebben az évben ténylegesen küldött-e elektronikus üzenetet az adóhatóságnak, illetve, hogy azt milyen címre küldhette.

Az Art. 1. § (5) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettsége körében az adóhatóság az ügyfélszolgálatán keresztül is ad szóbeli tájékoztatást az adózóknak. Ennek előnye, hogy az adózó azonnal információhoz juthat. Az adóhatóság ügyintézői tájékoztatási tevékenységük során a legmagasabb szakmai tudásuk szerint járnak el. Ugyanakkor kiemelendő, hogy valamennyi szóbeli tájékoztatás a feltett kérdés függvénye, annak helyességét csak a konkrét kérdés ismeretében lehet megítélni.

Érintett alapvető jogok

- Hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való jog [*„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”* Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés]

Alkalmazott jogszabályok

- személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Szja. tv.)
- az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCIII. törvény (Art.)
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.)

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés a) pontja szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagja és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (2) bekezdés f) pontja, illetve (4) bekezdés f) pontja szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kormányhivatal, mely központi államigazgatási szerv, ebből fakadóan pedig az Ajbt. szerint hatóságnak minősül.

II. Az ügy érdeme tekintetében

1. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerint „mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék”. Ez a rendelkezés rendszertanilag is, tartalmában is elkülönül a polgári és büntető ügyek tisztességes intézésétől, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése rögzít.

A „tisztességes” kifejezés túlmutat a szabályszerűségeken, a jogszabályok szövegének betartásán. A tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, melyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni [6/1998 (III. 11.) AB határozat].

A tisztességes eljárás követelménye tehát a hatósági ügyek intézése során nem pusztán az eljárás legalitását követeli meg. Az Alaptörvény XXIV. cikkének érvényesüléséhez nem elegendő, ha a hatóságok betartják az ügy elintézésére irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat, hanem szükséges az is, hogy mind az egyedi ügyintézés, mind az arra irányadó jogszabályok segítsék az ügyféli jogok érvényesülését. Ez az alapjog akkor érvényesül tehát, ha az ügyfelek a jogaikról és kötelezettségeikről, az igénybe vehető kedvezményekről kérésükre megfelelő időben szakszerű, pontos tájékoztatást kapnak. A jogállamiság megvalósulásának elengedhetetlen feltétele ugyanis, hogy az érintettek ténylegesen tájékozódhassanak arról, hogy a jogszabályok milyen magatartás tanúsítására kötelezik, illetve milyen jogosultságok, kedvezmények illetik meg őket a vonatkozó jogi normák alapján. Mindez különösen is igaz az adóhatósági eljárásokban, ahol az ügyfelek csak több jogszabály értelmezése útján tájékozódhatnak jogaikról és kötelezettségeikről. Erre tekintettel megállapítható, hogy az *Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített alapjog érvényesülése szükségszerűvé teszi NAV ügyfélszolgálati rendszerének gyorsaságát és pontosságát.*

A vizsgált ügyben a panaszos alapvető kérdése az volt, hogy meddig adhatja el az ingatlanát úgy, hogy az Szja. tv.-ben biztosított kedvezményt érvényesíti, illetve, hogy meddig érvényesítheti ezt a kedvezményt. A vizsgálat feltárta ugyanis, hogy ez a két időpont eltér egymástól. E kérdéseire a panaszosnak a NAV – tájékoztatása szerint – 2010. december 7-én (azaz a 2011. december 31-i határidő előtt több mint egy évvel) elektronikus úton érdemi választ küldött. Ahogyan azt a NAV is kiemeli, nem bizonyítható, hogy a panaszos meg is kapta ezt az elektronikus levelet, így nem állapítható meg, hogy tisztában volt-e a tájékoztatással. Hasonlóképpen, az ezt követő ügyintézés tényei sem voltak megállapíthatóak a vizsgálat során, ezért alapjoggal összefüggő visszasságot nem tártam fel.

2. A panaszos kifogásolta azt is, hogy méltányossági kérelmét a NAV csak négy hónap után bírálta el, és határozat helyett tájékoztató levelet küldött.

A NAV érvelése szerint mind az Szja. tv., mind az Art. általános rendelkezései között szerepel a méltányosság elvének az érvényesítése. Ezek az alapvető rendelkezések azonban nem teszik lehetővé az adóhatóság számára, hogy bármely jogszabályi rendelkezéstől eltérjenek az adózó javára; méltányosság gyakorlására csak azokban az esetekben kerülhet sor, amikor azt törvény kifejezetten lehetővé teszi. A konkrét esetben azonban sem az Art., sem az Szja. tv. nem teszi lehetővé, hogy a törvényben meghatározott jogvesztő határidőt az adóhatóság meghosszabbítsa, emiatt utasították el a panaszt tájékoztató levélben.

A tisztességes hatósági eljárás követelményéből fakad a kérelmek tartalom szerint való elbírálásának elve is, mely áthatja a közigazgatást. Ha valaki egy hatósági jogkörrel rendelkező közigazgatási szervhez fordul, az adott közigazgatási szervnek el kell tudnia dönteni, hogy a beadvány tájékoztatókérdés, panasz, közérdekű bejelentés (lásd pl. a panaszokról és közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvényt), vagy a Ket. hatálya alá tartozó valamilyen kérelem. Ennek megfelelően kell a beadványt elbírálni és a beadványozót értesíteni az elbírálás eredményéről. Ez lehet egy levélben küldött általános tájékoztatás, a panasz, bejelentés szintén levélben való érdemi elbírálása és megválaszolása, vagy pedig a Ket. szerinti döntés (határozat vagy végzés). Jó példa erre a panaszos azon kérelme is, amit a hatóság végül felügyeleti intézkedés iránti kérelemként értékelt. Jelen esetben tekintettel arra, hogy a panaszos a hatóság méltányossági jogkörének gyakorlását kérte, mely az Art., illetve a Ket. szerinti hatósági eljárás, e jogszabályokban rögzítettek szerint, a rendelkezésre álló ügyintézési határidőben kellett volna a hatóságnak eljárnia és a panaszos kérelmét elutasítania. *Függetlenül attól, hogy a négy hónappal később megküldött tájékoztatás tartalmilag helytálló, és a későbbiekben már hatósági eljárást is folytatott az ügyben a NAV, e körben, a fenti eljárási hibák miatt megállapítom, hogy a vizsgált hatóság a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal összefüggő visszásságot okozott.*

Intézkedésem

A feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásság jövőbeni bekövetkezésének megelőzése érdekében az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján kezdeményezem a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatósága elnökénél, hogy fokozottan ügyeljen a kérelmek tartalmuk szerint való minősítésére.

Budapest, 2014. augusztus

Székely László sk.